

El Catàleg valencià de varietats hortícoles tradicionals

Roselló, J.*, Zreik, C.**, Mallach, M*, Amorós, F.*

*Servei de Producció Ecològica, innovació i tecnologia (SPEit), Estació experimental agrària de Carcaixent. Partida Barranquet s/n, 46740, Carcaixent, Tel 962469876

**Centre per a la investigació i experimentació forestal (CIEF/VAERSA). Avda. Comarques del País Valencià, 114, 46930, Quart de Poblet, Tel 963869600

Introducció

El Pla de la diversitat agrària valenciana, de la Conselleria d'Agricultura, Desenvolupament Rural, Emergència Climàtica i Transició Ecològica, naix de la necessitat de conservar la diversitat al camp i divulgar el seu coneixement entre els ciutadans. La pèrdua de biodiversitat és una preocupació creixent a escala europea i mundial com a conseqüència d'activitats humanes en el medi. La revolució verda va portar a l'augment de la productivitat agrícola i la intensificació dels cultius, però també a la pèrdua de la diversitat genètica.

Una de les eines més rellevants d'aquest Pla és el Catàleg valencià de varietats tradicionals d'interès agrari, elaborat conjuntament entre el SPEit i el CIEF.

Objectius

CATÀLEG VALENCIÀ DE VARIETATS TRADICIONALS D'INTERÈS AGRARI

- Promocionar la recuperació, la conservació en camp i l'ús de les varietats hortícoles valencianes tradicionals
- Foment de l'ús i cultiu d'aquest recurs en agricultura ecològica
- Foment de la divulgació i valorització dels recursos genètics locals entre els ciutadans per a possibilitar la seua conservació
- Foment de la recerca científica, la innovació i la transferència del coneixement respecte a les varietats locals

Característiques

El catàleg es **participatiu**, perquè les decisions del seu contingut es prenen en una comissió on està representat el sector agrari ample; **d'interès agrari**, perquè s'ha seleccionat aquelles varietats valencianes que puguen tindre interès de mercat, o per ser signe identitari del camp valencià; **dinàmic**, perquè està en constant revisió per tal d'incloure noves entrades d'interès; **viu i de futur**, perquè les varietats que en ell s'ofereixen esdevinguin una oportunitat per a ells i les joves agricultores que s'incorporen al sector en un mercat diferenciat, de qualitat i sostenible

Resultats

La Conselleria s'ha coordinat amb les entitats que ja fan recuperació i conservació, per a compartir informació i normalitzar les fitxes descriptives i que siguen homogènies i metodològicament acceptades per a la comunitat científica.

S'ha creat la col·lecció de varietats tradicionals, el lloc físic on es conserven les quantitats necessàries de llavors i materials de reproducció, de les varietats inscrites en el Catàleg, per atendre el servei de préstec. Consisteix en una **col·lecció base** conservada a llarg termini i una **col·lecció activa** d'on ixen els préstecs i intercanvis als agricultors.

S'ha creat la Comissió de Varietats tradicionals, òrgan col·legiat de la Conselleria en matèria d'ús i conservació dels recursos genètics agraris valencians. Recull representants de tots els actors implicats en la recuperació i conservació de les varietats tradicionals del sector agrari valencià. Decideix de la inscripció de les varietats tradicionals en el Catàleg i altres temes de la seua conservació.

El Catàleg va ser presentat en públic en setembre de 2018 a Dènia i està disponible per a tots els ciutadans en la pàgina web de la Conselleria d'Agricultura (<http://www.agroambient.gva.es/va/web/medio-natural/catalogo>).

El servei de préstec: des del moment de la presentació pública del Catàleg hi ha en funcionament un servei de préstec de llavors als agricultors interessats. Han de sol·licitar les llavors a les Estacions Experimentals Agràries d'Eix, Carcaixent o Vila Real, i també en les instal·lacions del CIEF en Quart de Poblet.

La cessió es formalitza signant un Acord de Transferència de Materials, on s'indiquen algunes característiques que cal conèixer, així es recorda les limitacions de l'entrega a tercers amb interès comercial, el fet que són materials en fase de millora i no es pot esperar un comportament productiu equivalent als materials comercials, o que la Conselleria té interès en recuperar informació del cultiu en camp, i del valor comercial, per tal de millorar el coneixement de les varietats i perfeccionar el Catàleg.

Fins al moment s'ha prestat a més de 130 agricultors un total de 1050 lots de llavors de les varietats del Catàleg.

El Catàleg Valencià de Varietats Hortícoles Tradicionals consta actualment de 45 fitxes descriptives, amb informació variada per a la seua divulgació i coneixement entre els productors i consumidors. El nombre de fitxes anirà incrementant-se en el futur. S'han realitzat diverses accions de promoció entre productors i cuiners, que s'incrementaran pròximament, hi ha rebut el premi Wikipaella per la promoció dels productes tradicionals valencians

Agraïments

Volem agrair especialment a les generacions d'agricultores i agricultors valencians que, a més de domesticar i adaptar a la localitat els cultius, han conservat viu aquest patrimoni genètic, en condicions adverses, però conscients del seu valor, al llarg del temps. Sense el seu esforç continuat no es pot entendre la gran diversitat i riquesa del patrimoni agrari i cultural valencià.

